

GOD EEN HAATDRAGENDE, BLOEDDORSTIGE PLEGER VAN ETNISCHE ZUIVERINGEN?

MISSCHIEN HEBT U ER NOOIT VAN GEHOORD, maar op de Mesa stele)* staat een tekst. *En Kemoš zei tegen mij: 'Ga, neem Nebo in [een stad] uit Israël!' En ik ging in de nacht, en ik vocht ertegen van het aanbreken van de dag tot de middag, en ik nam het in, en ik doodde zijn hele bevolking, zeventuizend mannelijke burgers en vreemdelingen, vrouwelijke burgers en vreemdelingen, en dienstmeisjes; want ik had het in de ban gedaan van Aštar Kemoš. En van daar nam Ik de vaten des HEREN, en Ik sleepte ze voor het aangezicht van Kemoš.*

Doet dit je ergens aan denken? Het lijkt sprekend op teksten in het boek Jozua. Zie je het patroon?

- A1 toen ging Jozua en heel Israël van stad A naar stad B
- A2 en zij trokken op en vielen de stad aan
- B1 God gaf de stad in handen van Israël
- B2 en ze namen hem in
- C1 stad, volk en koning vielen door het zwaard
- C2 en ze lieten niemand in leven
- D1 Jozua deed met de koning van stad B als met de koning van stad A.

Op het eerste gezicht lees je in het boek Jozua de éne gruweldaad na de andere. Het wordt vaak gezien als volkerenmoord in opdracht van God. Met zo'n God willen we absoluut niets te maken hebben. Volkomen begrijpelijk zou je denken, maar ontnemen we daarmee niet God het recht recht te spreken? Het is goed om dieper in het taalgebruik van die tijd te duiken. Daarom geef ik nog een paar quotes.

Kanaän is geplunderd in allerlei ellende gestort: Askalon is overwonnen; Gezer is gevangengenomen; Yano'am bestaat niet meer. Israël is verwoest en zijn zaad is er niet; Hurru is weduwe geworden vanwege Egypte. Farao Merenptah schreef dit op de zogenoemde 'Israël' stele.

Het grote leger van Mitanni, is in een oogwenk overwonnen, het is volledig ten onder gegaan, het is alsof ze nooit bestaan hadden. Als het as van een vuur. Gebal Barkal stele van Farao Toetmosis III

De soldaten van Hirimme, gevaarlijke vijanden, sloeg ik neer met het zwaard; en niemand ontsnapte. Sennacherib koning van Assyrië

Ik maakte berg Asharpaya leeg (van mensen)... ik maakte de bergen van Tarikarimu leeg (van mensen). Mursili II koning van de Hettieten

In onze tijd kunnen we er ook wat van. *We hakten ze in mootjes en veegden de vloer met ze aan. We vernietigden ze compleet.* Praat na een dik gewonnen wedstrijd. Niemand neemt deze uitspraken letterlijk, de onderliggende bedoeling is duidelijk.

Merenptah snoefde dat Israël van de aardbodem weggeveegd was, maar dat was nog vóór koning David. De conclusie...? is duidelijk. Sennacherib vocht het volgende seizoen opnieuw tegen dezelfde vijanden. De conclusie...? Mursili II moest de lege gebieden een paar jaar later weer veroveren.

Mesa kennen we uit 2 Koningen 3. Leg beide verhalen eens naast elkaar. Mesa roeit Israël uit, maar pocht even later dat Israëlische slaven voor hem zwoegen. Is alles en iedereen dan toch niet uitgemoord?

Hetzelfde lezen we in Deut. 7: 1-5 *Wanneer de HEERE, uw God, u gebracht heeft in het land waar u naartoe gaat om het in bezit te nemen, en Hij vele volken van voor uw ogen verdreven heeft, de Hethieten, de Girgasieten, de Amorieten, de Kanaänieten, de Ferezieten, de Hevieten en de Jebusieten, zeven volken, die groter en machtiger zijn dan u, en wanneer de HEERE, uw God, hen aan u overgegeven heeft en u ze verslaat, dan moet u hen volledig met de ban slaan; u mag geen verbond met hen sluiten en hun niet genadig zijn. U mag geen huwelijksbanden met hen aangaan: uw dochters mag u niet geven aan hun zonen, en hun dochters niet nemen voor uw zonen. Want zij zouden uw zonen van achter Mij laten afwijken, zodat zij andere goden gaan dienen en de toorn van de HEERE tegen u ontbrandt en Hij u al snel wegvaagt. Maar zo moet u met hen doen: hun altaren moet u afbreken, hun gewijde stenen in stukken slaan, hun gewijde palen ombakken en hun beelden met vuur verbranden.*

Let op de volgorde: verdrijven, met de ban slaan en geen huwelijksverbintenis aangaan. Een logisch verband is er niet. Verdreven volken kun je niet uitmoorden en met vermoorde mensen kun je al helemaal niet trouwen. Zelfs het verdrijven werd niet altijd letterlijk uitgevoerd. Jozua 13: 13 *De Israëlieten verdreven echter de Gesurieten en de Maächatieten niet, maar Gesur en Maächath zijn tot op deze dag in het midden van Israël blijven wonen.* Heel wat steden bleven voorlopig in handen van de Kanaänieten volgens het refrein uit Richteren 1 *en zij verdreven niet.*

De opvatting dat God in een wraakzuchtige opwelling besloot de Kanaänieten te verdelgen wordt gelogenstraft door Gen. 15: 16: *De vierde generatie zal hier terugkeren, want de maat van de ongerechtigheid van de Amorieten is tot nu toe niet vol.* De volken kregen tijd om te veranderen. Kortom, God gedooft lange tijd moreel ondermaats gedrag, maar trekt een rode lijn. Het volk van God en belangrijker nog, God zelf kwam in het gereinigde land wonen. *U hebt een wijnstok uit Egypte uitgegraven, de heidenvolken verdreven en hém geplant* (Ps. 80: 9).

ISRAËL MOREEL NIET SUPERIEUR

Deut. 9: 4-6 *Wanneer de HEERE, uw God, hen van voor uw ogen verjaagd heeft, zeg dan niet in uw hart: Vanwege mijn gerechtigheid heeft de HEERE mij in dit land gebracht om het in bezit te nemen. Want het is vanwege de goddeloosheid van deze volken dat de HEERE hen van voor uw ogen uit hun bezit verdrijft. Daarom moet u weten dat het niet vanwege uw gerechtigheid is dat de HEERE, uw God, u dit goede land geeft om het in bezit te nemen, want u bent een halsstarrig volk.*

In Jozua 17 en 23 ligt de nadruk op ‘verdrijven’, dat is het kernwoord en niet ‘vernietigen’ en ‘uitmoorden’. Slechts van drie plaatsen: Jericho, Ai en Hazor wordt aangegeven dat ze door brand verwoest werden. Van een tactiek van verschroeiende aarde was geen sprake. De Israëlieten namen bestaande steden en akkers in gebruik: steden die jullie niet hebben gebouwd (Joz. 22: 19) zegt Jozua dan ook. Het stereotype idee van een Israëliisch leger dat in een militaire campagne Kanaän schoonveegt van haar inwoners houdt op bijbelse en archeologische gronden geen stand. Het volk vestigde zich geleidelijk tussen de Kanaänieten (Joz. 18: 3 / Ex. 23: 27-33).

ETNISCHE ZUIVERINGEN?

Vreemdelingenhaat staat haaks op het joods gedachtegoed (Lev 19: 33-34 /24: 22). Lees Ez. 16: 3 maar eens *Uw oorsprong en uw geboorte zijn uit het land van de Kanaänieten. Uw vader was die Amoriet en uw moeder een Hethitische.* De verdrijving heeft daarom absoluut geen etnische achtergrond, maar de oorzaak is het ontbreken van een moreel kompas bij de volken. God geeft dit Zelf aan in Jozua 5: 13-15. Hij kiest niet voor Israël en niet tegen Jericho. Rachab, inwonster van Jericho, wordt met haar familie gespaard.

Het verdrijven van de volken had tot doel om het land te reinigen van immorele godsdienstige gebruiken zoals kinderen offeren en gewijde hoererij door mannen en vrouwen. Ezechiël (36: 16-19) is daarin tegen zijn eigen volk overduidelijk en neemt geen blad voor de mond.

TEMPELREINIGING

Die ontheiliging van Gods woongebied c.q. huis zien we terug bij de tempelreiniging. Jezus veegt de Buitenhof van de tempel schoon omdat deze ‘voorhof der heidenen’ gebruikt wordt om te handelen in offerdieren en om geld te wisselen. Deze handelingen zijn op zich niet fout of zondig, ze waren zelfs noodzakelijk. Maar de plaats van handeling ontheiligde de tempel en maakte de voorgenomen functie: plaats bieden aan gelovigen uit de heidenen, onmogelijk. Jezus geeft ook de morele motivatie: *Mijn huis zal een huis van gebed genoemd worden; maar u hebt er een rovershol van gemaakt.* Hij staat voor herstel van een zuivere relatie.

Denken we dat God vandaag de dag er anders in staat? Hoeveel tijd geeft God deze verdorven wereld voordat Hij ingrijpt en rechtsprekt? ■

* De Stele van Mesha of Moabitische Steen is een stele van zwart basalt met daarin een inscriptie van koning Mesha van Moab uit de 9^e eeuw v.Chr.. De steen is herontdekt in 1868 in Dhiban in het huidige Jordanië. De inscriptie telt 34 regels tekst geschreven in het Moabitisch, met het Oudhebrueeuwse schrift.

Mesa geeft onbewust een paar historische aanwijzingen weg. Hij noemt Omri koning over Israël, geeft de naam van de God van de Israëlieten, JHWH en noemt het huis van David. Vooral dat laatste is historisch van belang. David werd wel afgedaan als een mythisch figuur. Hij blijkt wel degelijk een historisch persoon te zijn en een dynastie is naar hem genoemd.